

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K. P.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

z udziałem Prezesa Sądu Apelacyjnego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 kwietnia 2010 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Wyrokiem częściowym z dnia 19 lutego 2009 r. Sąd Okręgowy w sprawie z powództwa K. P. i J. W. przeciwko Akademii Górniczo – Hutniczej i Skarbowi Państwa – Prezydentowi Miasta [...] o wydanie nieruchomości: nakazał stronie pozwanej Akademii Górniczo – Hutniczej wydanie powodom K. P. i J. W. działek o nr 125/1 i 333/8, objętych kw /.../- powstałych zgodnie z wykazem synchronizacyjnym i opisem zmian sporządzonym przez geodetę T. C. do L. Ks. Rob. /.../ (pkt I); oddalił powództwo w stosunku do strony pozwanej Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta (pkt II).

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2009 r. Sąd Apelacyjny: uchylił zaskarżony wyrok w pkt I i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego

(pkt 1.); oddalił apelację powoda K. P. w części dotyczącej zaskarżenia pkt II, a w pozostałej części apelację tę odrzucił (pkt 2.); zasądził od powoda K. P. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta kwotę 2 700 zł. tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 3.); umorzył postępowanie zażaleniowe (pkt 4.).

Powód K. P. (następca prawny zmarłego K. P.) w dniu 2 marca 2010 r. wniósł do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego skargę na przewlekłość w postępowaniu sądowym domagając się po pierwsze stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt I ACa .../09; po drugie zasądzenia na rzecz powoda sumy pieniężnej w wysokości prawem przewidzianej.

W uzasadnieniu skargi skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny uchylając wyrokiem z dnia 6 listopada 2009 r. wyrok Sądu Okręgowego z dnia 19 lutego 2009 r. i przekazując sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania naruszył przepis art. 386 § 4 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie, co uzasadnia stwierdzenie przez Sąd Najwyższy przewlekłości postępowania oraz zasądzenie stosownej sumy pieniężnej (art. 12 ust. 2 i ust. 4. ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, Dz. U. Nr 179, poz. 1843).

Według skarżącego poza wypadkami określonymi w art. 386 § 2 i § 3 k.p.c., sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Tymczasem – według skarżącego – żadna ze wskazanych wyżej sytuacji nie miała miejsca – Sąd Apelacyjny nie podniósł w uzasadnieniu swojego wyroku nieważności postępowania (art. 386 § 2 k.p.c), ani nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy, nie wskazał też na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie przed Sądem Apelacyjnym, którego dotyczy niniejsza skarga już się nie toczy, zakończyło się wydaniem wyroku z dnia 6 listopada 2009 r. Jest to

istotne, gdyż badanie przewlekłości postępowania zasadniczo nie dotyczy toczącego się postępowania. Celem skargi jest bowiem przeciwdziałanie przewlekłości w czasie trwania postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2005 r., III SPP 19/05, OSNP 2005 nr 17, poz. 277 i z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 76/05, OSNP 2005 nr 21, poz. 345 oraz orzeczenia wskazane w ich uzasadnieniach). Kwestionowany w skardze etap postępowania sądowego przed Sądem Apelacyjnym został odbyty z należytą sprawnością. Sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 14 września 2009 r., rozprawa apelacyjna odbyła się w dniu 6 listopada 2009 r. i w tym samym dniu Sąd Apelacyjny wydał wyrok.

Zarzut skargi nie odnosi się sprawności postępowania ale do orzeczenia Sądu i to takiego orzeczenia, które dotyczy istoty postępowania apelacyjnego.

Oparta na tym zarzucie skarga sprowadza się do zakwestionowania prawidłowości wyroku Sądu drugiej instancji uchylającego wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2008 r., III SPZP 2/07 – OSNP 2009/5-6/85 zgodnie z którym: „zasadność wyroku sądu drugiej instancji uchylającego zaskarżony wyrok i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania z powodu nieważności (art. 386 § 2 k.p.c.) lub z powodu nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, albo dlatego, że wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania w całości (art. 386 § 4 k.p.c.) nie podlega ocenie na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843)”. W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w systemie apelacji podstawową formą wyrokowania sądu drugiej instancji jest oddalenie apelacji, jeżeli jest ona bezzasadna (art. 385 k.p.c.) lub zmiana zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy w razie uwzględnienia apelacji (art. 386 § 1 k.p.c.). Jednakże orzeczenia kasatoryjne są właściwymi rozstrzygnięciami w przypadkach określonych w art. 386 § 2, § 3 i § 4 k.p.c.; jeżeli zachodzi potrzeba wynikająca z tych przepisów, to wydanie orzeczenia kasatoryjnego jest w swej istocie tak samo uprawnioną formą rozstrzygnięcia przez sąd drugiej instancji jak

orzeczenie o oddaleniu apelacji lub o zmianie wyroku Sądu pierwszej instancji. Uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.) może nastąpić „tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości”. Są to sytuacje, które powinny występować wyjątkowo, przy czym ocena co do zaistnienia tych wyjątkowych warunków została powierzona wyłącznie sądowi drugiej instancji i to dokładnie na tej samej zasadzie niezależności i niezawisłości sądu, jaka jest przypisana do wyrokowania kończącego postępowanie w sprawie. Dopóki rozpoznanie sprawy trwa, nie ma miejsca na interwencję w treść wyroku właściwego sądu poza środkami właściwymi dla danego dwuinstancyjnego postępowania. Sąd drugiej instancji w razie stwierdzenia nieważności postępowania uchyla zaskarżony wyrok (art. 386 § 2 k.p.c.). Sprawa zostaje przekazana sądowi pierwszej instancji, który związany jest oceną prawną i ustaleniami co do dalszego postępowania wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji (art. 386 § 6 k.p.c.). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu cytowanej uchwały III SPZP 2/07 podkreślił, że z tak ukształtowanym rozpoznaniem sprawy, określoną właściwością sądów pierwszej i drugiej instancji niezrozumiałe i dysfunkcyjne byłoby przyznanie innemu sądowi – sądowi rozpoznającemu skargę na przewlekłość postępowania, uprawnienia weryfikacyjnego w stosunku do wyroku sądu drugiej instancji. Nie osłabia tej dysfunkcji ograniczony charakter „weryfikacji” niepowodującej uchylenia zakwestionowanego wyroku. Istota problemu wyraża się w tym, że sąd rozpoznający skargę, nie mając kompetencji orzekania w sprawie której skarga dotyczy, dokonywałby oceny przesłanek orzeczenia tak jak sąd orzekający. Powyższe uwagi dotyczące zastosowania przez sąd drugiej instancji art. 386 § 2 k.p.c. dotyczą również zastosowania art. 386 § 4 k.p.c. i ustalenia w tym przypadku, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, albo że wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Wydany w trybie art. 386 § 4 k.p.c. wyrok sądu drugiej instancji rozstrzyga o przedmiocie postępowania apelacyjnego. To co w tym wyroku najważniejsze odnosi się do apelacji, którą sąd drugiej instancji uznaje za zasadną, czyniąc to ustalenie przesłanką orzeczenia kasatoryjnego. Rozstrzygnięcie o zasadności

apelacji angażuje wszystkie atrybuty władzy niezależnego właściwego sądu. Ażeby uwzględnić apelację, sąd drugiej instancji dokonuje - z uwzględnieniem zarzutów apelacji - własnych ustaleń tak co do faktów, jak i co do prawa. Z kolei te ustalenia sądu drugiej instancji, które odnoszą się wprost do przekazania sprawy do ponownego rozpoznania są tak ściśle związane z rozpoznaniem apelacji, z dokonanymi ustaleniami co do prawa, że nie sposób je oddzielić w jakąś odrębną grupę ocen co do istoty sprawy, i co do zakresu postępowania dowodowego. Ustalenie istoty sprawy, o której mowa w art. 386 § 4 k.p.c., opiera się na ustaleniu przedmiotu sprawy, spornego elementu dochodzonej w sprawie ochrony, wyboru przepisów prawa materialnego, które są odpowiednie do tych przedmiotów i określeniu interpretacyjnym ich zakresów. Wszystkie te ustalenia i oceny stanowią nierozzerwalną tkankę przesłanek wyroku kasatoryjnego, znajdują się w jego uzasadnieniu i są wiążące na zasadach określonych w art. 386 § 6 k.p.c. Nikt (także sąd badający skargę na przewlekłość postępowania) nie może ingerować w treść wyroku wydanego w toku postępowania i stwarzającego wiążące przesłanki (co do oceny prawa, i co do oceny wskazań dalszego postępowania) dla rozstrzygnięcia sprawy. Wydanie orzeczenia kasatoryjnego jest objęte zakresem niezawisłości sędziowskiej i jego kontrola może nastąpić tylko w granicach przewidzianej przepisami kontroli instancyjnej. Jeżeli więc odpowiednie procedury nie przewidują kontroli instancyjnej orzeczeń, to niemożliwe jest przeprowadzenie oceny ich prawidłowości przy wykorzystaniu środków procesowych służących innym celom, w tym skargi na przewlekłość, która ma przeciwdziałać (ograniczać, likwidować) opieszałość sądu, przed którym sprawa zawisła, przez wymuszenie należytej sprawności i nadania sprawie odpowiedniego biegu. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej uchwały III SPZP 2/07 podkreślił, że postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania zostało uregulowane jako postępowanie incydentalne w ramach postępowania, co do istoty sprawy. Jest to postępowanie wypadkowe rządzące się regułami (przepisami) postępowania zażaleniowego. Można w związku z tym zauważyć, że z pozycji zdarzeń procesowych na poziomie zażalenia nie można wyprowadzać kompetencji (właściwości) do weryfikacji (oceny) wyroku właściwego sądu drugiej instancji.

Z przedstawionych przyczyn skarga podlegała oddaleniu na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.